

Η χημική βιομηχανία στην Ελλάδα: Συνεισφορά στην οικονομία και προοπτικές ανάπτυξης

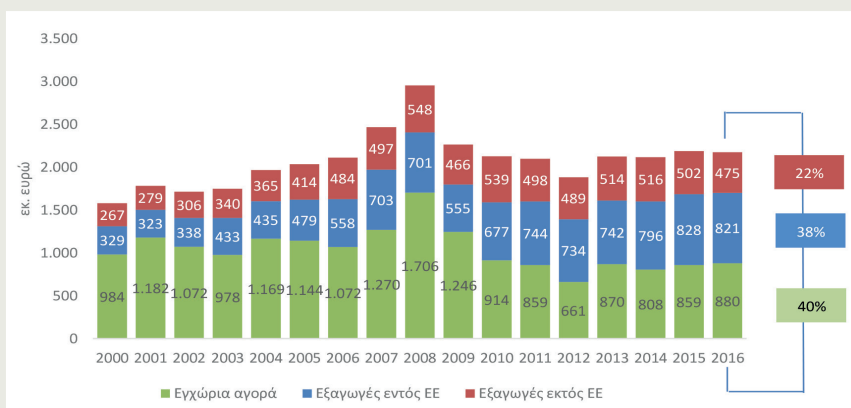
Το πλήρες κείμενο της μελέτης είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του ΙΟΒΕ <https://tinyurl.com/iobe-issue10-718>

Η χημική βιομηχανία αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς κλάδους της εγχώριας Μεταποίησης. Τα χημικά προϊόντα ενσωματώνουν υψηλό τεχνολογικό και γνωσιακό περιεχόμενο και προσφέρουν λύσεις σε πλήθος εφαρμογών και τομέων ειδικού ενδιαφέροντος για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας, όπως λοιποί κλάδοι της Μεταποίησης, ο αγροτικός τομέας και οι τομείς των κτιρίων και της εξοικονόμησης ενέργειας.

Η αξία παραγωγής χημικών ουσιών και προϊόντων στην Ελλάδα πλησίασε το 2016 τα €2,2 δισ., έχοντας απολέσει από το 2008 περίπου το ¼ της αξίας της. Η εγχώρια παραγωγή χημικών επικεντρώνεται στις κατηγορίες των ειδικών και των καταναλωτικών χημικών. Η βαρύτητα της παραγωγής βασικών χημικών είναι μικρότερη σε σύγκριση με την Ε.Ε.-28, καταδεικνύοντας την εισαγωγική εξάρτηση από χημικές πρώτες ύλες.

Η απασχόληση στην εγχώρια χημική βιομηχανία περιορίστηκε στη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, αλλά με μικρότερη ένταση έναντι της λοιπής Μεταποίησης. Το 2015 προσέγγισε τις 12.900 θέσεις εργασίας, οι οποίες αντιστοιχούν στο 3,6% της συνολικής απασχόλησης στη Μεταποίηση.

Οι συνολικές επενδύσεις της χημικής βιομηχανίας στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν μετά το 2009, με μικρές διακυμάνσεις, κοντά στα €60 εκατ. ανά έτος. Βρίσκονται σταθερά κάτω από τον μέσο όρο της περιόδου πριν από την οικονομική κρίση (€130 εκατ. το 2000-2009), αποτελώντας περίπου το 3% της συνολικής αξίας παραγωγής χημικών ουσιών και προϊόντων και το 10% της ΑΠΑ του κλάδου. Η υστέρηση που παρουσιάζουν καθιστά επείγουσα την ανάγκη αποκατάστασής τους στα επίπεδα που είχαν στο παρελθόν. Οι εξαγωγές χημικών ουσιών και προϊόντων έφτασαν τα €1,3 δισ. το 2016 και αποτελούν μια από τις πιο σημαντικές κατηγορίες των ελληνικών εξαγωγών, καταλαμβάνοντας το 2016 την 4η θέση με 5,1% επί της συνολικής αξίας των ελληνικών εξαγωγών. Οι δραστηριότητες της

Αξία παραγωγής της χημικής βιομηχανίας στην Ελλάδα, 2000-2016, Πηγή: Eurostat, Ανάλυση ΙΟΒΕ

εγχώριας χημικής βιομηχανίας παρουσιάζουν ισχυρά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα που αντανακλώνται στο ΑΕΠ, στις θέσεις εργασίας και τα δημόσια έσοδα που άμεσα και έμμεσα δημιουργούνται από αυτές. Εκτιμάται ότι κάθε ευρώ δαπάνης για την αγορά χημικών ουσιών και προϊόντων αυξάνει το ΑΕΠ της Ελλάδας κατά €1,9.

Η ανάπτυξη της χημικής βιομηχανίας στην Ελλάδα τα επόμενα χρόνια αναμένεται να ακολουθήσει μια ανοδική πορεία της ελληνικής οικονομίας. Μακροπρόθεσμα, ωστόσο, υπάρχει ο κίνδυνος υποχώρησης της σχετικής ανταγωνιστικότητας της εγχώριας χημικής βιομηχανίας, λόγω αδυναμίας αντιμετώπισης των διεθνών ανταγωνιστικών πιέσεων και ανάπτυξης των προϊόντων και των λύσεων που απαιτεί η αειφόρος ανάπτυξη. Η ανταπόκριση σε αυτές τις προκλήσεις, αλλά και η φιλοδοξία για ταχύτερη ανάπτυξη και μεγαλύτερη συνεισφορά της χημικής βιομηχανίας στην οικονομία, σε ευθυγράμμιση με την πολιτική της Ε.Ε. για βιομηχανική «αναγέννηση», απαιτεί την άμβλυνση των εμποδίων στην ανταγωνιστικότητα και την ενίσχυση των χαρακτηριστικών που είναι αναγκαία για την ανάπτυξη της χημικής βιομηχανίας, όπως ενδεικτικά:

- Στενή συνεργασία της χημικής βιομηχανίας με τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα στον τομέα των χημικών.
- Επενδύσεις σε R&D και ανάπτυξη καινοτομιών.
- Προσέλκυση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.
- Βελτίωση του επιπέδου των υποδομών, όπως λιμάνια και δίκτυο οδικών και σιδηροδρομικών μεταφορών, και γενικότερα αποδοτικότητα της εφοδιαστικής αλυσίδας χημικών, η οποία επηρεάζει σημαντικά τις εξαγωγικές επιδόσεις και την πρόσβαση της χημικής βιομηχανίας σε πρώτες ύλες.
- Ανάπτυξη, όπου είναι εφικτό, συστάδων επιχειρήσεων (clusters) και χημικών πάρκων.
- Ενίσχυση αλληλεπίδρασης με άλλες βιομηχανίες και ανάπτυξη στενών σχέσεων με τους πελάτες.
- Αξιοποίηση γεωγραφικής θέσης σε συνδυασμό με την ποιότητα των υποδομών.
- Παροχή φορολογικών κινήτρων για προσέλκυση επενδύσεων, επιστημόνων και ενίσχυση της έρευνας.
- Ομαλές βιομηχανικές σχέσεις και ανάπτυξη κουλτούρας συνεργασίας με όλους τους συμμετέχοντες (stakeholders).
- Οικοδόμηση θετικής δημόσιας εικόνας για τη χημική βιομηχανία.